

MV
Dec 18
IX-5602

HUNGARY

RESISTANCE
Revolution

/1900/
/1910/

FIGHTS IN DUNAPENTELE AND THE "RAKOCZI" BROADCASTING
STATION.

SOURCE VIENNA: An intelligent worker from DUNAPENTELE.

DATE OF OBSERVATION: Until mid-November 1956.

ENGLISH SUMMARY: Events at DUNAPENTELE from October 24 till November 15 1956.

EVALUATION COMMENT: This is a retrospective picture of the revolutionary events in the DUNAPENTELE area. The broadcasts over Radio DUNAPENTELE were monitored in MUNICH too.

The names are UNCONFIRMED.

+ + +

DUNAPENTELE-n az ottani Petőfi-Körből kiindulva október 24-én kezdődtek a tüntetések, amelyek ettől kezdve mindennap megismétlődtek. A rendőrség és katonaság ekkor még ellenünk volt. Október 25-én rá is lőttek a laktanya elé vonult és fegyvert követelő tömegre. A tüntetésnek ekkor hét halálos áldozata volt. A következő nap pedig, mikor a nép a kiegészítő parancsnokságtól akart fegyvert szerezni, hatan vesztették el életüket. A tömeg azért akart fegyvert szerezni, hogy azzal felszerelten BUDAPEST-re menjen az ottani tüntetők támogatására.

Ekkor már megalakultak a munkatanácsok, a városi tanács pedig beszüntette működését, mert annan a nép elnökét menesztette. Később a munkástanácsok elnökeiből egy városi nemzeti tanács alakult, amelynek elnöke PADOS István tanár lett. Az elnök mindjárt felvette a honvédséggel a kapcsolatot és a nemzeti tanács működésének második napján, október 29-én, a tanács ülésén a honvédség két tiszttel képviseltette magát. Egy tiszt az ottani csapattestől egy pedig a kiegészítő parancsnokságtól vett részt az üléseken. Mindketten felajánlották a nép érdekében a szolgálataikat és elmondották, hogy a laktanyában még mindig KOVÁCS /fnu/ ÁVH őrnagy tartja kezében a hatalmat és meggátolja, hogy a tisztek és a honvédség aktívan a nép

/more/

mellé álljon. Azt javasolták, hogy KOVÁCS-ot félre kell tenni és e javaslat végrehajtására vállakoztak is.

Az ÁVH vezetőket mind összefogtuk és lezártuk, amivel részben az ő érdeküket is szolgáltuk, mert ezzel megmentettük őket a nép haragjától. KOVÁCS őrnagy megpróbálta ugyan a szökést, de PUSZTASZABOLCSnál a rendőrségi nyomozók elkapták és visszaszállították hozzánk. Sem neki, sem pedig a többi ÁVH-soknak bántódásuk nem esett, mert a nemzeti tanács kezében tartotta a hatalmat és az volt a felfogás, hogy majd a rendes bíróság ítélkezzék felettük. Így vélekedtünk annyival is inkább, mert hisz az ÁVH-sok között sem volt valamennyi népnyzó.

Október 31-én a honvédség teljes egészében átállt hozzánk. Ekkorra mára nemzeti tanács teljes egészében kezébe vette a város irányítását és az élelemellátás megszervezését.

Az október 31-ki tanácsülésen merült fel a gondolat, hogy GYÓR mintájára szervezzünk mi is egy rádiót, amivel DUNAPENTELET és környékét majd az eseményekről tájékoztatni tudjuk. A honvédségtől megkaptuk az R 40-es adóvevő készülékeket és ezzel október 31-én éjszaka megkezdtük a próbaadást, november 1-től kezdve pedig rendszeresen működtünk a 36 méteres rövidhullámon. Adásainkkal az volt a célunk, hogy az egyes tanácsokkal az összeköttetést felvegyük és hogy a helyi hírszolgálatot ellássuk. Az adások alaposabb megszervezése csak azután történt, hogy a RFE nyugtázta adásainkat. Ettől kezdve kezdtük meg az idegen nyelvű adásainkat is.

Igy dolgoztunk november 4-ig, az orosz támadás megindultáig. E napon a közelünkben lévő DUNAPÖLDVÁRON az orosz páncélosok már ott voltak, de DUNAPENTELE ellen még nem indítottak támadást. Az azonban megtörtént, hogy a Tolna megyéből élelmet szállító teherautónkat illetve annak 14 főnyi utasát igazoltatták és mert az igazolvánnyal ellátott fegyveres kísérlőnél fegyvert találtak, mind a 14 embert agyonlőtték.

A DUNAPÖLDVÁRra bevonuló orosz páncélos egység KECSKEMÉTről jött. Noha DUNAPÖLDVÁRON semmi ellenállásra sem találtak, nagy vérengzést rendeztek. A házakat az ottani lakományt közvetlen irányzással szétlőtték és annak mintegy 100 főnyi légénységét lelőtték, illetve szétkergették.

DUNAPENTELE védelmére a város körül 150-160 közepes és könnyű légháritó löveg volt állásban rengeteg lőszerrel ellátva. Ezért bízunk abban, hogy a várost meg tudjuk védeni. A tüzésre kivül az ERCS-i honvédségtől kapott gyalogsági fegyverekkel még körülbelül 6-7000 főt fegyvereztünk fel és szerveztünk be a nemzetőrségbe. Baj volt azonba, hogy az ágyuk mellé nagyon kevés kiképzett katonát tudtunk találni.

/more/

November 4-ről 5-re virradó éjjel a nemzeti tanács kiadta a parancsot, hogy a benzines palackokat készítsuk el. Ebből is elkészült 7000 darab.

A rádiót, hogy helyét az oroszok ne mérhessék be, egy Ikarusz autóbuszra szereltük és helyünket félóránként változtatva folytattuk az adást.

Az orosz november 7-én reggel kezdte meg a támadást. A város felett lökhajtásos felderítő repülőgépek jelentek meg. Ekkor a nemzeti tanács nyomására a katonai parancsnokság kiadta a tűzparancsot és ennek eredményeképp a felderítőgépekből egyet lelőttünk.

Az orosz tankok és lövegeink közötti harc délután két órakor kezdődött és noha a lövegek kezelő legénysége nem volt kiképezve, remekül állták a helyüket. Az oroszok hamarosan úgy látták, hogy nem sokra mennek a páncélosaikkal és légi segítséget kértek. Két órai tűzharc után megjelentek a repülőgépek és a tüzelőállásokat végiggéppuskázták. Ez alkalommal három gépet lőttünk le a bevetett tíz gép közül. A légi támadásnak az erkölcsi hatása még nagyobb volt és ennek következtében sokan visszahúzódtak a harcoktól. Mindezek ellenére a lövegeink tovább folytatták a harcot. Annyira kevés volt a kiképzett ember, hogy két egymáshoz közelálló ütegnél egy parancsnok irányította a védelmet, az egyik állásból a másikhoz sietve, hogy az embereket eligazítsa.

Este nyolc óráig tartott a tűzharc annélkül, hogy az oroszok a városba behatolni tudtak volna.

Közben, este hat óra után, a tanácsházán tartózkodó nemzeti tanács és katonai parancsnokság előttünk ismeretlen okból szétoszlott azzal, hogy a tanács és a parancsnokság mindenesetre egyes tagja menjen ki egy-egy üteghöz. Így senki sem maradt a tanácsházán és hiába telefonálgattak be az ütegek utasításért senki sem volt, aki parancsot, tanácsot adott volna. Hogy mi vezette a parancsnokságot ilyen magatartásra, nem lehet tudni. Valószínűleg árlás volt, mert az ütegeknél csak kevés tiszt maradt, egy jó részük visszahúzódt a lakásukba, hogy az orosz győzelem után ismét elfoglalják posztjaikat.

A központi irányítás megszűnése következtében az ütegek teljesen magukra maradtak és a tovább folyó páncélos támadás hatása alatt egyik üteg a másik után hallgatott el. A páncélosok több ütegünket kilőtték, de a mi ütegeink sem maradtak adósak, mert a harcok során összesen körülbelül 15-16 páncélost tettek harcképtelenné.

Este kilenc órakor az orosz páncélosok már betörték a városba és végig robogtak a főutvonalakon. A városban magában semmi ellenállás nem volt. A benzínpalackok nem is

kerültek ki a laktanyából, holott a lakósság egyöntetűen amellett volt, hogy az orosz páncélosok ellen a harcot felvegye.

Az üzemek közül egyedül a koksizoló rongálódott meg és a házak közül csak azok, amelyek az ütegállások közelében voltak. Összesen talán harminc lakás vált lakhatatlanná. Szabotázs, robbantás nem történt.

A megtorlás már másnap megkezdődött a szabadságharc vezetőinek és aktívabb résztvevőinek összefogása révén. Ezeket azoknak az ÁVH-soknak a segítségével fogták össze, akiket részben azért csuktunk le, hogy megvédjük őket a nép haragjától. Az összefogottakat egynelőre kivitték a laktanya fogdáiba. További sorsukat nem tudjuk. November 17-ig, mintegy 220 szabadságharcost és forradalmi vezetőt vittek el a lakásukról. Hogy még a laktanyában vannak-e, vagy tovább vitték őket, nem tudjuk.

A lakósság a fegyvereket nem adta le az erélyes felszólítások ellenére sem. A fegyvereknek legfeljebb 15 százaléka nyert beszolgáltatást. Házkutatások vannak és akinél fegyvert találnak, azt elviszik. A legtöbben azonban a fegyverüket úgy eldugták, hogy azt nem találják meg.

A munkástanácsok az üzemekben továbbra is vezető szerepet visznek és ennek következtében a vasmű több üzemében a néppellenes gyárrészfelvezetőket eltávolították. A munkát még nem vették fel.

Az oroszok szerepére jellemző, hogy a városban magyar emberek nem intézkedhetnek. Minden ügyben az orosz katonai parancsnok ad utasítást. Diktátorikus katonai közizgazgatás van. A városi tanács régi összetételében megint összeállt, de nincsen intézkedési köre, pontosabban szólva, az orosz katonai parancsnok bevonása nélkül nem intézkedhetik a város ügyeiben. Az orosz parancsnok például a munka felvételének a kérdésében is közvetlenül tárgyal a munkástanácsokkal és közvetlenül intézkedik illetve intézkedni szeretne velük. Az üzemekben "ülő sztrájk" folyik még ma is. Ez a forrás november 17-i eljövételének napjára vonatkozik.

A nyugatról várt segítség elmaradása miatt a munkásság körében nagy volt az elkeseredettség.

End